

पर्याय-शैक्षणिककार्ययोजना

अक्टोबर् – २०२१-२२

दशमी कक्ष्या (10th Standerd)

रचनासमिति:

१. श्री वेङ्कटेश: एच् एन् - डा टि. एम्. ए. पै. प्रौढशाला, कल्याणपुरम् ।
२. श्री माधव अडिग: - मुख्योपाध्यायः, सर्वकारीय प्रौढशाला, कोणि कुन्दापुरम् ।
३. श्रीमती शारदा मय्यर् - स.प.पू. महाविद्यालयः, कुन्दापुरम् ।

क्रम संख्या	मासः/सप्ताहः Month/Week	अधिगमफलानि Learnig out come	निदेशात्मक क्रियाकलापः Activity	मौल्यमापनम्- क्रियाकलापः Evaluation activity
1	अक्टोबर् मासः October 2021	<u>एकाग्रता</u>		
	प्रथमसप्ताहः (1st Week) क्रियाकलापः १	➤ महापुरुषाणां वैशिष्ट्यविषये चर्चा ।	● विवेकानन्दस्य परिचयः ।	■ चित्रसहितं विवेकानन्दस्य परिचयं ददाति ।
	क्रियाकलापः 2	➤ विवेकानन्दस्य ग्रन्थाध्ययने आसक्तिः । विवेकानन्दस्य अध्ययनकौशलम्, असाधारणस्मरणशक्तिः ।	● उच्चैः स्पष्टतया गद्यखण्डस्य पठने प्रोत्साहनम्। ● शब्दमालाक्रीडाद्वारा एकाग्रतायाः	■ पठनसन्दर्भे मार्गदर्शनम् । ■ अशुद्धशब्दानां शुद्धीकरणं लेखनं च ।

		➤ एकाग्रतायाः महत्वम् ।	महत्वबोधनम् ।	
	क्रियाकलापः 3	➤ लृट् लकारस्य क्रियापदानां परिचयः ।	● पाठे विद्यमान लृट् लकारस्य क्रियापदानां सङ्ग्रहः।	■ लत् लकाररूपाणि दत्वा लृट् लकारे परिवर्तयितुं प्रोत्साहनम् ।

अभ्यासपत्रिका

1] एकवाक्येन उत्तरयत -

१.अखण्डानन्दः कस्य शिष्यः ?

२.मेरट् नगरं कः गतवान् ?

३. 'एषः सत्यं वदति , उत असत्यम्' इति सन्देहः कस्मै आगतः ?

४.पठनार्थं का आवश्यकी ?

2] समस्तपदं विलिख्य समासनाम लिखत -

१.पुस्तकानाम् आलयः = ----- | -----समासः ।

२.दिनं दिनं प्रति = ----- | -----समासः ।

३.देशस्य भक्तः = -----| -----समासः ।

3] वाक्यं शुद्धीकुरुत ।

१.नृपः प्रजाः परिपालयन्ति ।

२.बालिका गृहकार्यं करिष्यसि ।

३.विवेकानन्दः मेरठ् नगरं गच्छन्ति ।

4] वाक्यानि भविष्यत् काले परिवर्तयत ।

१. सः उत्तरं लिखति ।

२.जन्तवः वने सञ्चरन्ति ।

३.अहं देवं वन्दे ।

-----***-----

क्रम संख्या	मासः/सप्ताहः Month/Week	अधिगमफलानि Learnig out come	निदेशात्मक क्रियाकलापः Activity	मौल्यमापनम्- क्रियाकलापः Evaluation activity
2	अक्टोबर् मासः October 2021	<u>इन्दुक्षीरनिधाविव</u>		
	द्वितीयः सप्ताहः (2nd Week) क्रियाकलापः १	<p>➤ महाकाव्यपरिचयः। कविकुलगुरु कालिदासस्यपरिच यः</p> <p>➤ रघुवंशकथाविचारः ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● संस्कृतकवीनां कृतीनां च परिचयनम् । तेषां ग्रन्थानाम् विवरणम् । कथाकथनम् । ● कालिदासमुद्दिश्य पूर्वज्ञानपरीक्षणम्	<ul style="list-style-type: none"> ■ महाकविषु प्रत्येकस्य कवेः कृतिः काः इति प्रश्नकरणम् । ■ कविकुलगुरुः कः? तस्य श्रेष्ठं नाटकं किम् ?

			विवरणम् च ॥	
	क्रियाकलापः 2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ भाषाशैली विषयस्य परिचायनम् ➤ विविध अवस्थासु जीवनविधानस्य चिन्तनम् । 	<ul style="list-style-type: none"> ● पद्यं लय गान समेतं छात्रद्वारा अभ्यासकरणम् । ● श्लोकाणाम् अन्वयार्थकथनपूर्वकं भावानुभूतिः । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ पद्यगानसमये आगतानां दोषाणां समीकरणम् । ■ सुश्राव्यं समूहगानम् ।
	क्रियाकलापः 3	<ul style="list-style-type: none"> ➤ बाल्यावस्थायां दिलीपः कथम् आसीत् इति विवरणद्वारा मौल्यग्रहणम् । ➤ पञ्चमहाकाव्यानां महत्वग्रहणम् । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विविधवयसि जीवनशैली कथं भवेत् इति चर्चा कृत्वा , सा पद्यभागे कथं वर्णितं इति प्रदर्शनम् । ● पञ्चमहाकाव्यसम्बन्धि विषयकथनम् । तासां कथानां कथनद्वारा मौल्यशिक्षणम् 	<ul style="list-style-type: none"> ■ रघुवंशीयाः राजानः बाल्ये किं कुर्वन्ति स्म ? इत्यादि प्रश्नकरणद्वारा अवगम परीक्षणम् । ■ नैषधीय काव्ये कथानायकः कः इत्यादि प्रश्नकरणद्वारा छात्रज्ञानपरीक्षणम् ।

अभ्यासपत्रिका

1] एकवाक्येन उत्तरयत -

१.संस्कृतमहाकाव्यानि कति सन्ति ?

२.क्षीरनिधिः नाम कः ?

३. 'अन्वयम्' इत्युक्ते कः अर्थः ?

४. राजेन्दुः कः ?

५. कालिदासस्य जन्मस्थानं कुत्र ?

2] मञ्जूषायां प्रदत्तैः समुचितपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत -

१. शुद्धिमत्तरः _____ ।

२. इन्दुक्षीरनिधाविव इति पद्यभागः _____ सर्गात् स्वीकृतः।

३. दिलीपस्य वंशः _____ ।

४. रघूणाम् _____ वक्ष्ये ।

५. कालिदासस्य नाटकम् _____ ।

[अन्वयं, अभिज्ञानशाकुन्तलम्, दिलीपः, प्रथमात्, सूर्यवंशः]

3] विजातीयपदं चिनुत ।

१. शैशवः, यौवनम्, सन्यासः, वार्धक्यम् ।

२. कालिदासः, माघः, भारविः, बाणभट्टः ।

३. मेघदूतम्, ऋतुसंहारः, किरातार्जुनीयम्, कुमारसम्भवः ।

४. आसीत्, आसन्, आस्त, अस्ति ।

-----***-----*****-----***-----

क्रम संख्या	मासः/सप्ताहः Month/Week	अधिगमफलानि Learnig out come	निदेशात्मक क्रियाकलापः Activity	मौल्यमापनम्- क्रियाकलापः Evaluation activity
3	अक्टोबर् मासः October 2021	<u>तद्धितान्तम्</u>		
	तृतीयःसप्ताहः (3rd Week) क्रियाकलापः १	➤ तद्धितान्तनाम पदानि ।	<ul style="list-style-type: none"> ● छात्राः तद्धितान्तं नाम किम् ? प्रकाराः के ? इत्यादि विषये , तद्धितान्तप्रत्ययानां विषये ज्ञानं प्राप्नुवन्ति । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ छात्राः तद्धितान्तप्रकारान् , प्रत्ययान् च ज्ञातवन्तः वा इति परिशीलयति ।
	क्रियाकलापः 2	➤ तद्धितान्ताव्ययानि।	<ul style="list-style-type: none"> ● छात्राः तद्धितान्ताव्ययानां विषये सविवरतया जानन्ति । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ छात्राः तद्धितान्ताव्ययेषु कति प्रकाराः ? प्रत्ययाः के ? इति ज्ञानं प्राप्तवन्तः वा इति परिशीलयति ।
	क्रियाकलापः 3	➤ पत्राणि ।	<ul style="list-style-type: none"> ● छात्राः व्यावहारिकपत्रं वैक्तिकपत्रं कथं लेखनीयम् इति जानन्ति । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ छात्राः पत्रलेखने समर्थाः वा इति परिशीलयति ।

अभ्यासपत्रिका

1] एकवाक्येन उत्तरयत -

१.तद्धितान्तं नाम किम् ?

२.तद्धितान्तानां भेदौ कौ ?

३.समूहेतरपदं चित्वा लिखत ।

अ) भवदीयः, मध्यमः, गुणवान्, ततः

आ) एकदा, यथा, अन्यत्र, अस्मदीयः

४.चतुर्थं पदं लिखत

अ) येनप्रकारेण - यथा :: तेनप्रकारेण - _____ ।

आ) तस्मात् - तसिल् :: अस्मिन् - _____ ।

५.विवरणं विलिख्य प्रत्ययस्य नाम लिखत ।

सर्वदा, गुणवान्

-----***-----*****-----***-----

1] एकवाक्येन उत्तरं लिखत - [१x५=५]

१.अखण्डानन्दः कस्य शिष्यः ?

२.तद्धितान्तानां भेदौ कौ ?

३. 'अन्वयम् ' इत्युक्ते कः अर्थः ?

४.पठनार्थं का आवश्यकी ?

५.कालिदासस्य कालः कः ?

2] रिक्तस्थानं पूरयत । [१x४=४]

१. शुद्धिमत्तरः _____ ।

२.इन्दुक्षीरनिधाविव इति पद्यभागः _____ सर्गात् स्वीकृतः।

३.दिलीपस्य वंशः _____ ।

४.रघूणाम् _____ वक्ष्ये ।

५. कालिदासस्य नाटकम् _____।

3] विग्रहवाक्यं विलिख्य समासनाम लिखत - [१x२=२]

१.पुस्तकालयः ।

२.प्रतिदिनम् ।

4] चतुर्थं पदं लिखत- [१x२=२]

अ) येनप्रकारेण - यथा :: तेनप्रकारेण - _____ ।

आ) तस्मात् - तसिल् :: अस्मिन् - _____ ।

5] वाक्यं शुद्धीकुरुत ।

[१x३=३]

१.नृपाः प्रजाः परिपालयति ।

२.बालिका गृहकार्यं करिष्यामि ।

३.पिता देहलीनगरं गच्छन्ति ।

6] विजातीयपदं चिनुत ।

[१x४=४]

१. शैशवः, यौवनम्, सन्यासः, वार्धक्यम् ।

२. कालिदासः, माघः, भारविः, भर्तृहरिः ।

३.मेघदूतम्, ऋतुसंहारः, शिशुपालवधम्, कुमारसम्भवः ।

४. स्तः, सन्ति, आस्त, अस्ति ।

-*-*-**-